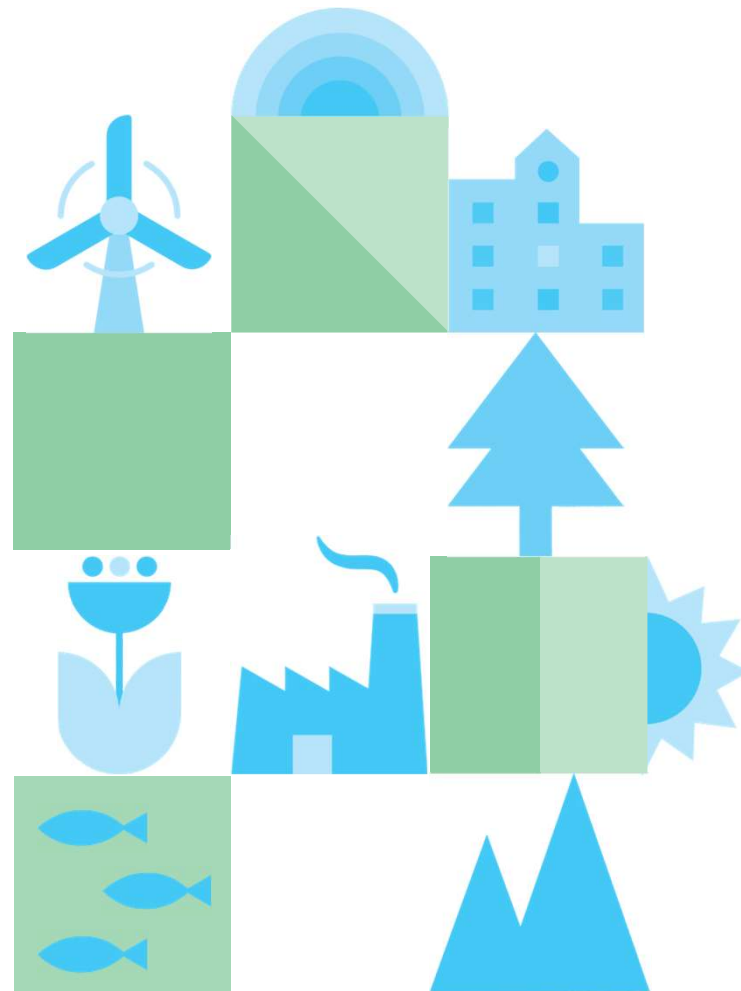

CLP reglamento reikalavimai

Beata Volujevič

REACH-CLP pagalbos tarnyba

Turinys

Esamo CLP reglamento reikalavimai

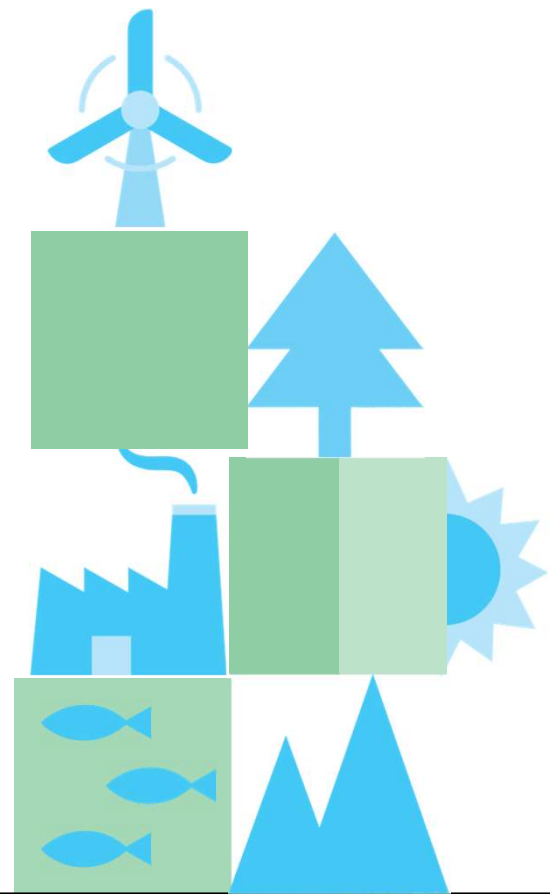
**Pranešimai apsinuodijimų kontrolės ir
informacijos biurams – pasibaigus
pereinamajam laikotarpiui**

**CLP reglamento 45 str. ir VIII priedo
pakeitimai – CLP reglamento peržiūra**

Esamo CLP reglamento reikalavimai

CLP reglamentas

• Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo (CLP) įsigaliojo 2009 m. sausio 20 d.

- įgyvendina JT pasauliniu mastu suderintą GHS sistemą
- privalomas visose valstybėse narėse ir tiesiogiai taikomas visuose pramonės sektoriuose
- taikomas pavojingoms chem. medžiagoms ir mišiniam, pateiktiems į ES rinką

CLP reglamentas tai yra priemonė cheminių medžiagų ir mišinių keliamiems pavojams apibrėžti, siekiant užtikrinti, kad jie būtų tiekiami ir naudojami saugiai.

CLP reglamento peržiūra

Siekiant neatsilikti nuo pokyčių, kuriuos lemia globalizacija, technologinė plėtra ir nauji prekybos būdai buvo peržiūrėtos ir pritaikytos atitinkamos CLP reglamento nuostatos.

- **Reglamentas (ES) Nr. 2024/2865, iš dalies keičiantis CLP**
- **įsigaliojo 2024 m. gruodžio 10 d.**
- **naujosioms taisyklėms taikomos skirtingos datos**

CLP reglamento taikymo išimties

Pagal 1 str. CLP reglamentas netaikomas:

- radioaktyvioms chem. medžiagoms ir mišiniams
- chem. medžiagoms ir mišiniams, kurioms privaloma muitinės kontrolė
- neišsiskiriančioms tarpinėms cheminėms medžiagoms
- moksliniams tyrimams bei plėtrai skirtoms cheminėms medžiagoms ir mišiniams
- atliekoms
- cheminėms medžiagoms ar mišiniams, kai jos būtinos gynybos sumetimais
- pavojingų krovinių vežimui oru, jūra, keliais, geležinkeliais ar vidaus vandenų keliais
- gatavų formų, galutiniam naudotojui skirtoms cheminėms medžiagoms ir mišiniams:
  - vaistams ir veterinarijos vaistams
  - kosmetikos gaminiams
  - medicinos prietaisams
  - maistui ir pašarams

Pagrindinės CLP reglamento nuostatos

Klasifikavimas

Prieš tiekdami rinkai chemines medžiagas ar mišinius gamintojai, importuotojai ir tolesni naudotojai privalo juos suklasifikuoti

Ženklinimas ir pakavimas

Jeigu cheminė medžiaga ar mišinys yra klasifikuojami kaip pavojingi, tiekėjai, prieš tiekdami juos rinkai, užtikrina, kad cheminė medžiaga ar mišinys būtų paženklinėti ir supakuoti

Pranešimas apsinuodijimų centrams

Tolesni naudotojai, importuotojai ir platintojai tiekiantys rinkai pavojingus mišinius, turi pateikti informaciją apsinuodijimų centrams

Pranešimas klasifikavimo ir ženklavimo inventoriui

Gamintojai ir importuotojai privalo pranešti apie rinkai tiekiamos cheminės medžiagos klasifikavimą ir ženklavimą ECHA C&L inventoriui

Suderintas klasifikavimas ir ženklavimas

Tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms taikomas suderintas klasifikavimas ir ženklavimas

Pagrindiniai veiklos vykdytojų vaidmenys pagal CLP reglamentą

Gamintojas – ES gamina chemines medžiagas

Importuotojas – importuoja chemines medžiagas ir/arba mišinius į ES

Tolesnis naudotojas - naudoja chemines medžiagas ir/arba mišinius (pvz. perpilsto), ruošia mišinius

Platintojas – sandėliuoja ir tiekia rinkai chemines medžiagas ir/arba mišinius, įskaitant prekės ženklo pakeitimą

Tai pačiai įmonei gali atitekti keli vaidmenys.

Klasifikavimas

Klasifikavimo tikslas – nustatyti, ar cheminė medžiaga arba mišinys kelia fizinį pavojų, pavojų sveikatai ir (arba) aplinkai ir, naudojant ženklinimą, tinkamai pateikti informaciją apie šiuos pavojus tiekimo grandinėje, kai produktas pateikiamas rinkai.

Klasifikuojama nepaisant gaminamos cheminės medžiagos arba mišinio kiekio.

- **4(1) str.** - prieš tiekdami rinkai chemines medžiagas ar mišinius gamintojai, importuotojai ir tolesni naudotojai juos suklasifikuoja pagal II antraštinę dalį;
- **4(2) str.** - gamintojai, gaminių gamintojai ir importuotojai pagal II antraštinės dalies nuostatas suklasifikuoja rinkai nepateiktas chemines medžiagas, jeigu:
  - a) chemines medžiagas būtina registruoti pagal REACH reglamentą;
  - b) apie jas būtina pranešti pagal REACH 7(2) str. (gaminio sudėtyje esantį SVHC medžiaga) arba pagal 9 str. (vykdant produkto ir technologinius tyrimus bei plėtrą).

Cheminių medžiagų klasifikavimas

Dėl tam tikrų cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklinimo sprendimas yra priimtas ES lygiu.

Jeigu cheminė medžiaga yra įtraukta į CLP reglamento VI priedo „Tam tikrų pavojingų cheminių medžiagų suderinta klasifikacija ir ženklinimas“ 3 dalį, tokia cheminė medžiaga turi būti klasifikuojama pagal tą įrašą.

Suderintų klasifikacijų sąrašas pateikiamas CLP reglamento VI priede ir jį turėtų taikyti visi tokių cheminių medžiagų ir mišinių, kuriuose naudojamos tokios cheminės medžiagos, gamintojai, importuotojai arba tolesni naudotojai.

Visas chemines medžiagas, kurios neturi suderinto klasifikavimo pagal CLP reglamento VI priedą ir turi pavojingų savybių, arba tais atvejais, kai suderintas klasifikavimas apima tik pasirinktas pavojingumo klases arba skirtumus, turi savarankiškai klasifikuoti:

- ✓ gamintojai
- ✓ importuotojai

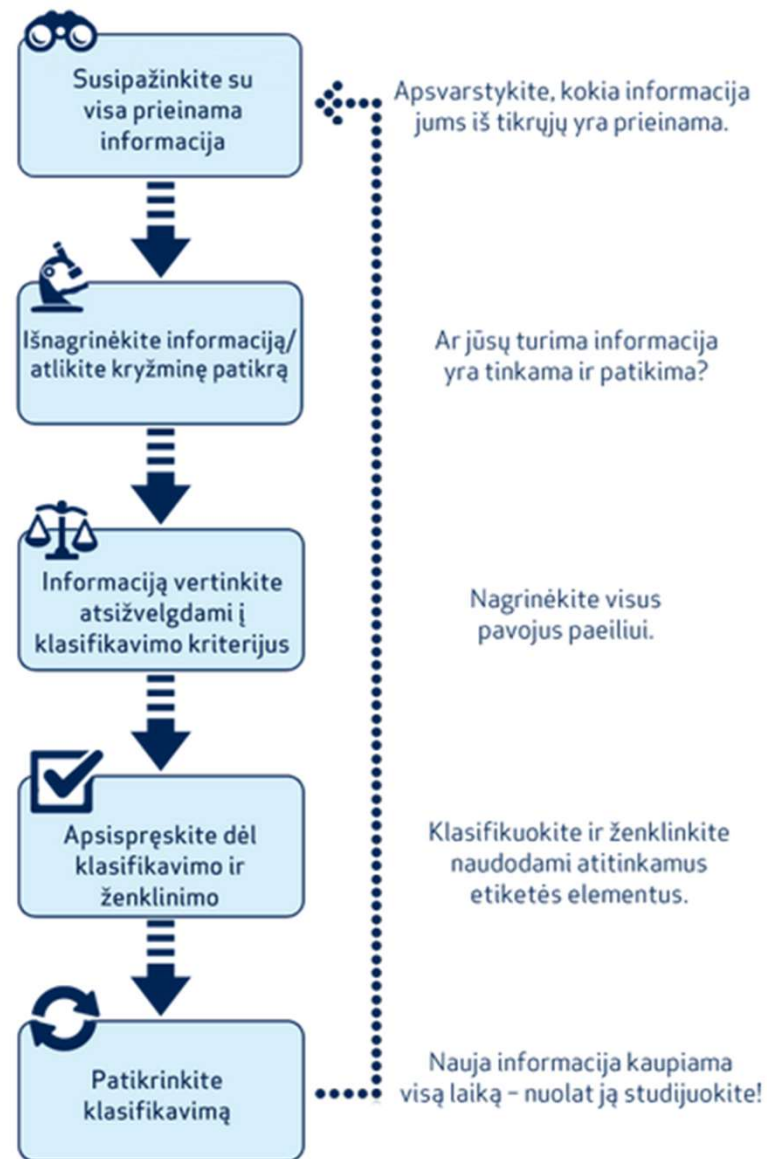
Mišinių klasifikavimas

Mišiniai visada klasifikuojami **savarankiškai**.

Mišinius privalo klasifikuoti **importuotojai** ir/ar
mišinių **ruošėjai**.

Mišinių **platintojai** privalo užtikrinti, kad
ženklimas ir pakavimas atitiktų CLP
reglamento reikalavimus.

Daugiau apie mišinių klasifikavimą –
<https://echa.europa.eu/lt/support/mixture-classification>

Ženklinimas

4(4) str. - Jeigu cheminė medžiaga ar mišinys yra klasifikuojami kaip pavojingi, tiekėjai, prieš tiekdami juos rinkai, užtikrina, kad cheminė medžiaga ar mišinys būtų **paženklinti** ir supakuoti.

Kas turi ženklinti:

- ✓ gamintojas,
- ✓ importuotojas,
- ✓ tolesnis naudotojas* (įskaitant mišinių ruošėją),
- ✓ platintojas (įskaitant mažmenininką).

* gali taikyti tą cheminės medžiagos ar mišinio klasifikaciją, kurią yra nustatęs tiekėjas, su sąlyga, kad nekeičia chem. medžiagos ar mišinio sudėties.

Kokią informaciją reikia pateikti etiketėje?

Etiketės elementai nurodomi CLP reglamento 17 str.:

tiekėjas, adresas ir telefono numeris;

nominalus kiekis pakete (jeigu toks kiekis nėra nurodytas kitoje paketo vietoje

produkto identifikatoriai (18 str.)

pavojaus piktogramos (19 str.)

signaliniai žodžiai (20 str.)

pavojingumo frazės (21 str.)

atsargumo frazės (22 str.)

papildoma informacija (25 str.) (pvz. UFI)

Cheminė medžiaga

CLP VI priede nurodytas pavadinimas ir identifikacijos numeris

C&L inventoriuje nurodytas pavadinimas ir identifikacijos numeris

CAS numeris ir IUPAC pavadinimas arba kitas tarptautinis pavadinimas

Produkto identifikatoriai

Mišinys

Mišinio prekinis pavadinimas

Visų sudėtyje esančių chem. medžiagų, kurios prisideda prie klasifikavimo susijusio su ūmiu toksiškumu, odos ėsdinimu arba smarkiu akių pažeidimu, CMR, kvėpavimo takų ar odos jautrinimu arba specifiniu toksiškumu konkrečiam organui (STOT), ar plaučių pakenkimo prarijus pavojumi, cheminę tapatybę.

Kaip ženklinti?

- ✓ Etiketė privalo būti parengta **valstybės narės**, kurioje cheminė medžiaga ar mišinys tiekiamas rinkai, **valstybine kalba** ([Etikečių ir saugos duomenų lapų kalbos VN](#))
- ✓ **Galima vartoti** ne tik privalomą kalbą, bet **ir daugiau kalbų**, jeigu visomis kalbomis bus pateikiama ta pati informacija.
- ✓ Etiketė **gerai pritvirtinama** prie pakuotės paviršiaus ir **skaitoma horizontaliai**, kai paketas normaliai padedamas.
- ✓ Etiketės spalva ir forma turi būti tokia, kad **pavojaus piktograma** būtų **aiškiai matoma**.
- ✓ Ženklavimo elementai užrašomi **aiškiai ir neištrinamai**, turi būti tokio dydžio ir taip išdėstyti, kad juos būtų lengva perskaityti

Pavojaus piktogramos forma, spalva bei dydis ir etiketės matmenys turi būti tokie, kaip nustatyta I priedo 1.2.1 skirsnyje.

Etikečių ir piktogramų matmenys

Etiketės matmenys ir pavojaus piktogramos forma dydis turi būti tokie, kaip nustatyta I priedo 1.2.1 skirsnyje.

Pakuotės talpa	Etiketės matmenys, mm	Piktogramos matmenys, mm
Iki 3 litrų	Jeigu įmanoma bent 52 × 74	Ne mažesni kaip 10 × 10, jeigu įmanoma bent 16 × 16
Nuo 3 iki 50 litrų	Ne mažesni kaip 74 × 105	Ne mažesni kaip 23 × 23
Nuo 50 iki 500 litrų	Ne mažesni kaip 105 × 148	Ne mažesni kaip 32 × 32
> 500 litrų	Ne mažesni kaip 148 × 210	Ne mažesni kaip 46 × 46

Pakavimas

4(4) str. - Jeigu cheminė medžiaga ar mišinys yra klasifikuojami kaip pavojingi, tiekėjai, prieš tiekdami juos rinkai, užtikrina, kad cheminė medžiaga ar mišinys būtų paženklinėti etikete ir **supakuoti**.

Pakuotės reikalavimai -35 str.

- ✓ Turi būti suprojektuota ir sukonstruota taip, kad jos turinys nepatektų į aplinką.
- ✓ Turi būti padaryta iš medžiagų nejautrių joje esančių cheminių medžiagų ar mišinių poveikiui.
- ✓ Turi būti patvari.
- ✓ Pakuotė su keičiamais tvirtinimo įtaisais turi būti tinkamai suprojektuota, kad pakartotinai ją uždarant jos turinys nepatektų į aplinką.
- ✓ Turi netraukti vaikų dėmesio, neskatinti jų smalsumo ir neklaidinti vartotojų.
- ✓ Savo išvaizda ar konstrukcija neturi būti panaši į tas, kuriose laikomi maisto produktai ar gyvūnų pašarai, medicinos produktai arba kosmetikos gaminiai.

Plačiajai visuomenei teikiamų produktų pakuotės

CLP reglamento II priedas - ***Specialiosios pakavimo taisyklės***

Jeigu cheminės medžiagos ir mišiniai tiekiami plačiajai visuomenei, taikomos CLP reglamente nustatytos taisyklės dėl:

- vaikų sunkiai atidaromų uždarymo įtaisų naudojimo;
- liestinių pavojaus žymių naudojimo;
- vartotojams skirtų skystų skalbinių ploviklių, pateikiamų tirpstančiose vienkartinėse pakuotėse.

Vaikų sunkiai atidaromų uždarymo įtaisų ir liestinių pavojaus žymių naudojimas

Vaikų sunkiai atidaromi uždarymo įtaisai ir liestinės pavojaus žymės

- Ūmus toksiškumas (1–3 kat.)
- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui; vienkartinis poveikis (1 kat.)
- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui; kartotinis poveikis (1 kat.)
- Odos ėsdinimas (1 A, 1B ir 1C kat.)
- Plaučių pakenkimo pavojus prarijus (1 kat.)

Vaikų sunkiai atidaromi uždarymo įtaisai

- Plaučių pakenkimo pavojus prarijus (1 kat.) *Ne aerosoliai arba talpyklos su sandariu purškimo įtaisu*
- Metanolis, kai ribinė koncentracija nuo 3 %
- Dichlormetanas, kai ribinė koncentracija nuo 1 %

Liestinės pavojaus žymės

- Ūmus toksiškumas (4 kat.)
- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui; vienkartinis poveikis (2 kat.)
- Specifinis toksiškumas konkrečiam organui; kartotinis poveikis (2 kat.)
- Kvėpavimo takų jautrinimas (1 kat.)
- Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms (2 kat.)
- Kancerogeniškumas (2 kat.)
- Toksinis poveikis reprodukcijai (2 kat.)
- Degiosios dujos (1 ir 2 kat.)
- Degieji skysčiai (1 ir 2 kat.)
- Degiosios kietosios medžiagos (1 ir 2 kat.)

Pranešimai klasifikavimo ir ženklavimo inventoriui (C&L) - CLP reglamento 40 str.

Turite teikti pranešimus į C&L inventorių, jeigu,

- Gaminatė arba importuojatė medžiagą ir ji turi būti **įregistruota pagal REACH reglamentą**; arba
- gaminatė ar importuojatė medžiagą ir ji **klasifikuojama kaip pavojinga** neatsižvelgiant į kiekį; arba
- importuojatė mišinį, kurio sudėtyje yra medžiaga, kuri **klasifikuojama kaip pavojinga** ir kurios kiekis viršija atitinkamą koncentracijos ribą, dėl ko mišinys klasifikuojamas kaip pavojingas pagal CLP reglamentą; arba
- importuojatė gaminį, kurio sudėtyje yra medžiagų, kurios turi būti **registruojamos pagal REACH reglamento 7 straipsnį**.

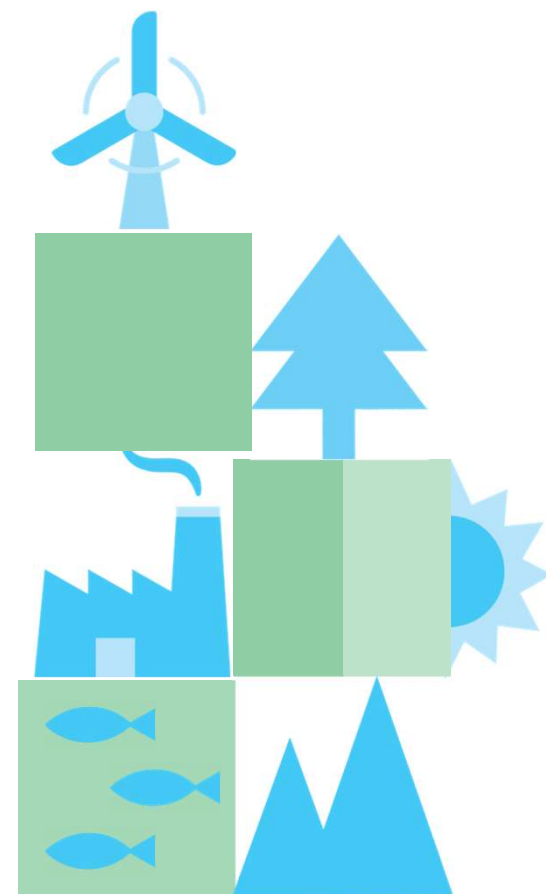
Klasifikavimo ir ženklavimo inventoriūs

- Klasifikavimo ir ženklavimo inventoriaus informacija dabar prieinama naujoje ECHA cheminių medžiagų duomenų bazėje [ECHA CHEM.](#)

- Pateikiama informacija apie ES suderintas klasifikacijas ir klasifikacijas, kurias įmonės pateikė per CLP pranešimus ir REACH registracijas.
- Senasis C&L inventoriūs ECHA svetainėje sustabdytas ir duomenys bus pašalinti iki 2025 m. pabaigos.

***Pranešimai
apsinuodijimų centrams
pasibaigus
pereinamajam
laikotarpiui***

Pranešimai apsinuodijimų centrams

CLP reglamento 45 straipsnio įpareigojimai

Tolesni naudotojai, importuotojai, tiekiantys rinkai **žmonių sveikatai pavojingus ir fizinį pavojų turinčius mišinius**, turi pateikti informaciją

Informacija teikiama **prieš** mišinių patiekimą į rinką

Informacija skirta apsinuodijimų centrams

Informacija naudojama ekstremaliose sveikatai situacijose (apsinuodijimai), siekiant nustatyti prevencines ir gydymo priemones

Pavojingi cheminiai mišiniai, apie kuriuos turi būti pateikta informacija pagal CLP reglamento VIII priedą

Pavojingumo frazės
žmogaus sveikatai

- H300 H301 H302 H310
H311 H312 H330 H331
H332 H314 H315 H318
H319 H334 H317 H340
H341 H350 H351 H360
H361 H362 H370 H371
H335 H336 H372 H373
H304

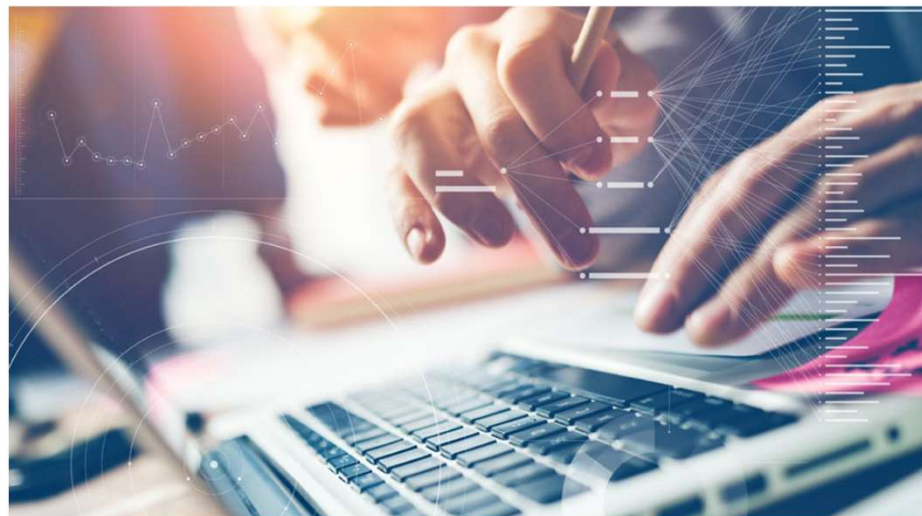

Fizinio pavojaus
pavojingumo frazės

- H220 H221 H230 H231
H222 H223 H270 H229
H224 H225 H226 H228
H240 H241 H242 H250
H251 H252 H260 H261
H271 H272 H290

Informacijos teikimas pagal CLP reglamento VIII priedą

- Teikiama informacija suderinta visu ES lygiu. Suderintas informacijos teikimo formatas.
- Vienas pateikimas visoms VN į kurių rinką tiekiamas mišinys.
- UFI kodas. Nurodomas ant produkto etiketės / pakuotės ir teikiamoje informacijoje.
- VN pasirenka kokiu būdu priims teikiamą informaciją (**ECHA duomenų bazė**, nacionalinė duomenų bazė).
- Pramonė gali rinktis informacijos paruošimo / pateikimo įrankį (**ECHA pateikimo portalas**, IUCLID6 sistema, savo turimos sistemos).

Pereinamojo laikotarpio pabaiga

- ✓ Nuo 2025 m. sausio 1 d. visos prekės turi atitikti CLP reikalavimus ir turėti UFI:

pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, veiklos vykdytojai norintys teikti rinkai mišinį, privalo užtikrinti, kad informacija:

- būtų pateikta pagal VIII priedo reikalavimus;
- etiketėje būtų nurodytas UFI kodas.

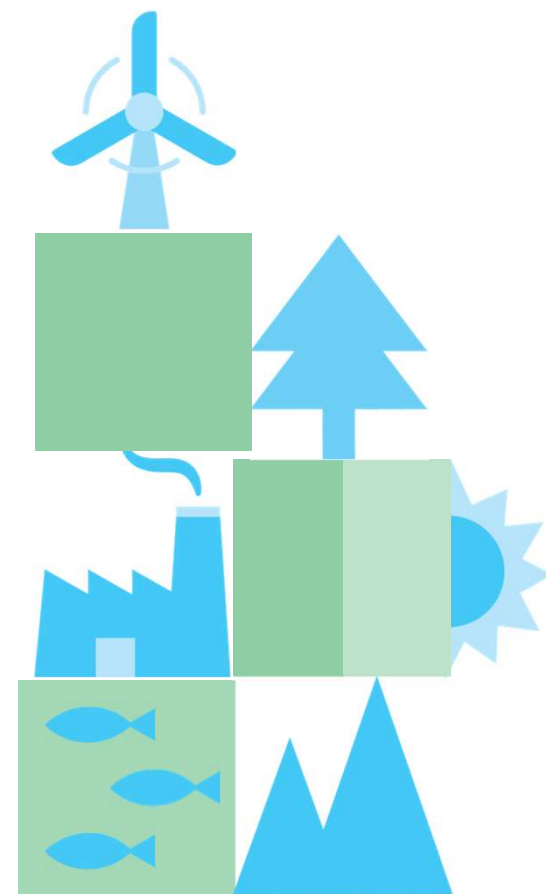
- ✓ Sandėliuose esančius produktus gali tekti perženklinti nurodant UFI (pvz. užklijuojant lipdukus).

- ✓ Pagal 4(9) ir 4(10) straipsnius:

- Rinkai gali būti tiekiami tik CLP reikalavimus atitinkantys mišiniai;
- Tiekimo grandinėje dalyvaujantis tiekėjas turi bendradarbiauti, kad būtų laikomasi CLP reikalavimų.

***CLP reglamento 45 str. ir
VIII priedo pakeitimai –
CLP reglamento peržiūra***

CLP peržiūra ir PCN pranešimai

- 2024 m. spalio 23 d. reglamentas 2024/2865
- PCN atveju – duomenų spragų ir neatitikties sričių šalinimas
  - Visų pirma 45 straipsnyje ir VIII priede, bet neapsiribojant šiais punktais
- Įsigaliojo 2024 m. gruodžio 10 d., tačiau numatytos skirtingos taikymo datos

1(1) straipsnis

Tikslas ir taikymo sritys

- 1(1) straipsnis papildomas f punktu:

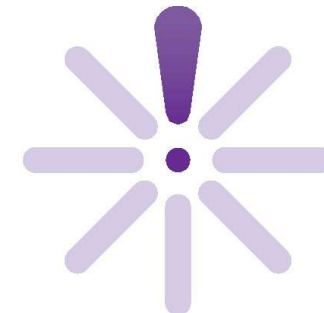
„f) nustatant 45 straipsnio 1b ir 1c dalyse nurodytą tolesnių naudotojų, importuotojų ir platintojų prievolę pagal VIII priedą teikti paskirtosioms įstaigoms informaciją, susijusią su neatidėliotinomis priemonėmis ekstremaliose sveikatai situacijose.“

- Taikymo data – **2027 m. sausio 1 d.**

45(1) straipsnis

Poison Centres

- 1 dalis pakeičiama:
  - *Valstybės narės paskiria įstaigą ar įstaigas, atsakingas už atitinkamos suderintos informacijos, susijusios su neatidėliotinomis priemonėmis ekstremaliose sveikatai situacijose ir prevencinėmis priemonėmis, gavimą, remiantis VIII priedu.*

- Įterpiamos 1(a), 1(b) ir 1(c) dalys:
  - *1a. Valstybės narės gali paskirti Agentūrą įstaiga, atsakinga už 1 dalyje nurodytos informacijos, susijusios su neatidėliotinomis priemonėmis ekstremaliose sveikatai situacijose ir prevencinėmis priemonėmis, gavimą.*
  - *1b. Importuotojai ir tolesni naudotojai, tiekiantys rinkai mišinius, kurie klasifikuojami kaip pavojingi dėl jų poveikio sveikatai arba fizinio poveikio, pagal 1 dalį paskirtai įstaigai ar įstaigoms pateikia VIII priedo B dalyje nurodytą informaciją.*
  - *1c. Platintojai, tiekiantys rinkai mišinius, kurie klasifikuojami kaip pavojingi dėl jų poveikio sveikatai arba fizinio poveikio, pagal 1 dalį paskirtai įstaigai ar įstaigoms pateikia VIII priedo B dalyje nurodytą informaciją tuo atveju, jei vėliau jie tuos mišinius platina kitose valstybėse narėse arba jei jie juos pervadina arba perženklina. Ta prievolė netaikoma, jei platintojai gali įrodyti, kad paskirtoji įstaiga ar įstaigos jau gavo tą pačią informaciją iš importuotojų ir tolesnių naudotojų.*

45(1)(c) straipsnis - apibrėžia naują platintojų vaidmenį

Paaiškinama pareigų turėtojų atsakomybė, susijusi su pranešimais apie pavojingus mišinius apsinuodijimų kontrolės centrams:

- ✓ **Platintojams** nustatyta prievolė pateikti informaciją, susijusią su neatidėliotinomis priemonėmis ekstremaliose sveikatai situacijose, kai jie toliau:
  - ✓ platina pavojingus mišinius kitose valstybėse narėse arba
  - ✓ kai jie pakeičia pavojingų mišinių prekės ženklą arba
  - ✓ juos paženkliną iš naujo
- ✓ Informacijos pateikti nereikia, jei ta pati informacija pateikta tolesnių naudotojų ar importuotojų pranešime
- ✓ **Taikoma nuo 2027 m. sausio 1 d.**

CLP pakeitimas – VIII priedo standartiniai mišiniai

A dalis: įtraukta termino „**sudėtis, atitinkanti standartinį mišinį**“ apibrėžtis:

„sudėtis, atitinkanti D dalyje nurodytą standartinį mišinį – sudėtis, apimanti visas vienoje iš šio priedo D dalyje nurodytų standartinių mišinių išvardytas sudėtines dalis, kai tų sudedamųjų dalių koncentracija mišinyje atitinka tam standartiniam mišiniui nustatytus intervalus.“;

B dalis – Tiekama informacija. Įterpiamas 1.1a skirsnis, pakeičiama 3.1 skirsnio 3 pastraipa

- prievolė teikiant informaciją nurodyti standartinio mišinio pavadinimą bei produkto aprašymą ir degalų pavadinimą bei produkto aprašymą
- galimybė pateikti informaciją apie sudedamąsias dalis, net jeigu tam tikrais atvejais jų ne visada yra
„.... apie išvardytas atitinkamo standartinio mišinio sudedamąsias dalis pranešama net jei sudedamosios dalies mišinyje potencialiai nėra arba ji būna jame ne visuomet, jei D dalyje nurodytas koncentracijos intervalas apima 0 %...“

■ **C dalis – Informacijos pateikimo formatai:** 1.2 (Produkto identifikatorius) ir 1.4 (Informacija apie sudedamąsias dalis) skirsniai

■ **Taikoma nuo 2027 m. sausio 1 d.**

Pagal VIII priedą pateiktos informacijos atnaujinimas

- ✓ Papildytos pateiktos informacijos atnaujinimo sąlygos (B dalies 4.1 skirsnis):

„...kai yra kitų rinkai tiekiamo mišinio pakeitimų, kurie svarbūs 45 straipsnyje nurodytoms neatidėliotinoms priemonėms ekstremaliose sveikatai situacijose...“

- ✓ Nustato pranešėjas
- ✓ **Taikoma nuo 2027 m. sausio 1 d.**
- ✓ ECHA visada rekomenduoja atnaujinti pranešimą, pateikiant naujausią informaciją

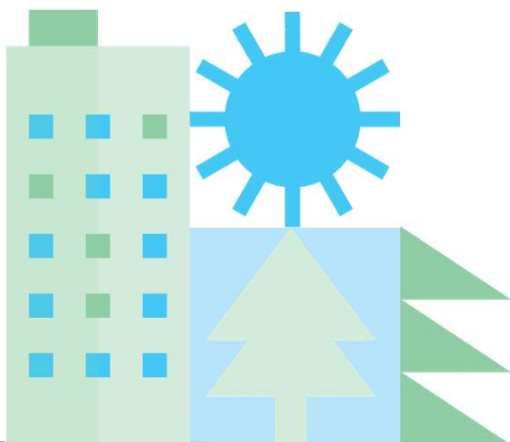

Kur rasti daugiau informacijos?

- ECHA pagalbos puslapyje - [Pagalba – ECHA](#)
rekomendaciniai dokumentai, Q&A, praktiniai vadovai ir kt.
- ECHA svetainėje – [CLP paaiškinimas – ECHA](#)
informacija apie CLP reglamento reikalavimus
- AAA svetainėje –
  - [CLP reglamentas](#)
  - [Seminarų medžiaga](#)
- REACH-CLP Pagalbos Tarnyba
reachclp@gamta.lt
<https://aaa.lrv.lt/>

GAMTA NEPRIEŠTARAUJA ŽMOGUI, JEI ŽMOGUS NEPRIEŠTARAUJA JOS DĖSNIAMS. (A. GERCENAS)

www.gamta.lt

+370 682 92653

aaa@gamta.lt

Juozapavičiaus g. 9, Vilnius